

**ЗМІСТ НАВЧАННЯ
ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ У 5 КЛАСІ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
З НАВЧАННЯМ МОВАМИ
НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН
(проект навчальної програми)**

Т. Н. Кохно,

науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин
та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України

Н. В. Кудикіна,

доктор педагогічних наук, професор,
головний науковий співробітник відділу навчання мов
національних меншин та зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України

О. М. Петрук,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник відділу навчання мов
національних меншин та зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України

Т. П. Хорошковська,

науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин
та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України

Н. І. Яновицька,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник відділу навчання мов
національних меншин та зарубіжної літератури
Інституту педагогіки НАПН України

У статті обґрунтовано доцільність упровадження у 5 класі закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин пропедевтичного курсу «Літературне читання».

Висвітлено завдання курсу, його структуру та власне зміст навчання, окреслено очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Мета публікації — залучити до обговорення змісту курсу «Літературне читання» науковців, методистів та вчителів української літератури закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин.

Ключові слова: літературне читання; читацька компетентність; змістові лінії; зміст навчання.

Постановка проблеми. Формування мовної особистості, комунікативно компетентної, здатної взаємодіяти з іншими людьми, навчатися впродовж життя — одне із важливих завдань закладів освіти на сучасному етапі розвитку суспільства. Спілкування державною і рідною в разі відмінності мовою визначено як ключова компетентність, у формуванні якої виняткова роль належить урокам української мови і літератури, зокрема й у закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин (угорською, румунською, молдовською, польською).

Якщо література інших народів, які мешкають в Україні, сприяє усвідомленню учнями культурного багатства нашої країни в цілому, то українська література в художньо-образній формі доносить до читача інформацію про життя й культуру українського народу. Вона репрезентує сучасному учневі культурні надбання української нації поряд з іншими літературами народів України, що сприяє всебічному розвитку школярів, визначенню свого місця в широкому полікультурному просторі, вихованню любові до книги, духовних здобутків своєї країни та людства, взаємоповаги й толерантності до інших національностей.

Донині учні в закладах загальної середньої освіти з викладанням мовами національних меншин навчаються за програмою з української літератури, яка за рівнем вимог не відрізняється від програми для дітей, рідною мовою яких є українська.

Не враховано той факт, що читацька навичка в учнів сформована лише на початковому рівні, оскільки в 1–4 класах зазначених закладів освіти літературне читання українською мовою як навчальний предмет не виокремлено. Читання є лише однією зі змістових ліній предмета «Українська мова», у межах якого формуються всі види мовленнєвої діяльності, у тому числі й читацькі вміння та навички. Специфіка оволодіння мовним матеріалом і відведена кількість годин у початкових класах не дають змоги сформувати навичку читання на такому рівні, який давав би можливість у повному обсязі прочитати і зрозуміти літературний твір, усвідомити його етичну й естетичну цінність. До того ж, і словниковий запас, сформований в учнів під час опанування початкового курсу української мови, не дає можливості усвідомити досить складний матеріал, який запропоновано в чинних програмах і підручниках української літератури для 5 класу. Учням важко розподілити увагу між технічною і смисловою сторонами процесу сприйняття тексту. Нерозуміння того, про що йдеться у творі, знижує інтерес до читання, викликає у школярів негативні емоції, зводить нанівець зусилля вчителя прищепити любов до української

літератури. Тому особливої уваги потребує відбір текстів, які рекомендовано програмою для вивчення учнями шкіл з навчанням мовами національних меншин.

Недостатність сформованості навички читання та обмежений обсяг словникового запасу випускників початкової школи — суттєві фактори, що не дають змоги повною мірою послуговуватися чинною програмою з української літератури у 5 класі загальноосвітніх навчальних закладів з викладанням мовами національних меншин.

Урахування зазначених факторів, а також потреб підростаючого покоління у знанні української літератури для продовження освіти, набуття професії вимагає суттєвих змін у програмі з цього навчального предмета. Названі чинники зумовили необхідність виокремити в закладах загальної середньої освіти з викладанням мовами національних меншин 5 клас як пропедевтичний, а предмет адаптувати до можливостей дітей і назвати «Літературне читання». Це дозволить, з одного боку, забезпечити наступність з початковою школою, а з іншого — підготує дитину-читача до повноцінного опанування змісту предмета «Українська література» в основній школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми літературної освіти, зокрема питання формування читацької компетентності як ключової та її складових, були в полі наукових інтересів таких вітчизняних та зарубіжних дослідників, як В. Бородіна, І. Гудзик, О. Джежелей, Л. Добраєв, Т. Дрідзе, В. Едигей, М. Жинкін, Н. Ігнатенко, В. Мартиненко, В. Науменко, О. Никифорова, К. Прищепа, О. Савченко, Н. Скрипченко, С. Тарасова, Г. Цукерман, Н. Чепелева, Г. Чистякова. Питання формування виразності читання знайшли відображення в роботах Б. Буяльського, Г. Коваль, Г. Олійник, З. Захарчук, А. Капської, М. Оморокової та ін.

Проблема навчання читання інтенсивно розробляється в зарубіжній педагогіці. Особлива увага приділяється моніторингу читацької грамотності в рамках Міжнародного дослідження освітніх досягнень учнів PISA (Programme for International Student Assessment): здатність застосовувати читання як важливий засіб здобуття нових знань, умінь, навичок у подальшому навчанні [1].

Важливий крок у посиленні значущості проблеми літературної та мовної освіти загалом та формування читацької компетентності зокрема зроблено у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти [5], Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття) [2], Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [9], Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року [8] та Державному стандарті початкової освіти [4], у яких зазначено, що «формування в учнів навички читання як виду мовленнєвої діяльності, читацької компетентності, залучення підростаючого покоління до багатств літератури є одним із важливих завдань» у вирішенні питання реформування освіти, головною метою якої на сучасному етапі є «створення умов для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина України, формування покоління, здатного навчатися впродовж життя».

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування доцільності виокремлення в 5 класі закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин пропедевтичного курсу «Літературне читання», висвітлення його завдань, структури, змісту навчання та очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Виклад основного матеріалу. Програма з літературного читання націлена на формування предметних та ключових компетентностей, визначених в нормативних документах [6;8]: 1) вільне володіння державною мовою; 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; 3) математична компетентність; 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; 5) інноваційність; 6) екологічна компетентність; 7) інформаційно-комунікаційна компетентність; 8) навчання впродовж життя; 9) громадянські та соціальні компетентності; 10) культурна компетентність; 11) підприємливість та фінансова грамотність.

Програму «Літературне читання» для 5-го класу закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин побудовано згідно з Концепцією літературної освіти [7] та вимогами Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [3] й орієнтовано на:

- гуманізацію змісту літературної освіти та виховання в учнів моральних, естетичних, соціальних і патріотичних цінностей;
- забезпечення мотивації до читання (доступність текстів, цікавість, усвідомлення важливості читання українських літературних творів для загальнокультурного розвитку та самореалізації);
- урахування специфіки роботи з літературними творами в закладах освіти з навчанням мовами національних меншин в умовах одночасного вивчення творів української, рідної й зарубіжної літератур, що потребує спеціальних методичних підходів;
- забезпечення інтеграції з іншими предметами: українською й рідною мовами, літературою, історією, образотворчим мистецтвом, музикою тощо;
- розвиток критичного мислення учнів засобами української літератури;
- наближення змісту предмета до реалій і проблем сьогодення, збільшення для текстуального вивчення творів сучасних авторів, літератури рідного краю;
- реалізацію компетентнісного, особистісно орієнтованого підходів до вивчення української літератури, створення умов для розвитку літературно-творчих здібностей, комунікативного мовлення школярів.

Основною метою вивчення предмета «Літературне читання» у 5-му класі є **розвиток** читацької компетентності учнів, яка формується на уроках рідної та зарубіжної літератури; **удосконалення й розвиток** повноцінної навички читання художніх текстів українською мовою, **формування** літературознавчої, культурологічної компетентностей, що передбачають знання українських літературних творів

і вміння співвідносити їх з авторами й епохою, розглядати твір у контексті соціокультурного процесу, зіставляти з літературою свого народу, висловлювати усно й письмово власну думку щодо прочитаного, толерантно ставитись до літературних надбань різних народів; **виховання** творчого читача із самостійним критичним мисленням, гуманістичним світоглядом, який має потребу в читанні не лише як засобу пізнання й отримання необхідної інформації, а і як способу проведення вільного часу, задоволення естетичних потреб, відпочинку.

Завдання предмета «Літературне читання» структуровано відповідно до змістових ліній, відображених у Державному стандарті: емоційно-ціннісної, літературознавчої, загальнокультурної, компаративної.

Емоційно-ціннісна лінія реалізується через такі завдання: сприяння розумінню учнями гуманістичного потенціалу та естетичної цінності творів української літератури; формування у школярів ціннісних орієнтирів засобами літератури; формування стійкого інтересу до читання художніх творів, розвиток в учнів власного ставлення до прочитаного; сприяння набуттю школярами досвіду переживань різної модальності та емоційно-ціннісних ставлень до описаних у літературних творах подій та явищ дійсності; формування бажання брати участь у літературно-творчій діяльності, що пов'язано із засвоєнням, розумінням і застосуванням нових знань, реалізацією власної індивідуальності учня, відтворенням у творчих роботах та образах індивідуально неповторного чуттєвого досвіду школяра.

Завданнями **літературознавчої лінії** передбачено: ознайомлення учнів з найкращими здобутками українського красного письменства; розкриття жанрово-стильових особливостей художніх творів, сприяння розумінню учнями пізнавальної, естетичної, морально-етичної функцій української літератури; формування здатності розрізняти й оцінювати художні явища; ознайомлення учнів з життям і діяльністю відомих українських письменників; актуалізація й закріплення теоретико-літературного матеріалу, який є тотожним і передбаченим у програмах з рідної та зарубіжної літератур.

Культурологічна лінія спрямовує на реалізацію таких завдань: усвідомлення творів художньої літератури як важливої складової мистецтва; розкриття особливостей творів, літературних явищ і фактів у широкому культурному контексті, залучення школярів до української народної культури — світу народної творчості; висвітлення зв'язків літератури з фольклором, звичаями, віруваннями, культурними традиціями українського народу; виховання поваги та толерантного ставлення до культури, традицій, мови людей інших національностей.

Компаративна лінія розгортається в навчальному процесі шляхом виконання низки завдань, спрямованих на виявлення міжлітературних зв'язків, а саме на: формування у школярів досвіду порівняння літературних творів, компонентів їх (тем, мотивів, образів, поетичних засобів тощо), явищ і фактів, що належать до різних літератур, встановлення зв'язків між ними, зіставлення оригінальних творів,

розгляд традиційних тем, сюжетів, мотивів, образів в українській і рідній літературі, сприяння розумінню духовної єдності літератур різних народів.

У закладах освіти з навчанням мовами національних меншин робота за окресленими напрямками є необхідною, проте недостатньою для повноцінного формування літературної компетентності учнів. З огляду на рівень мовленнєвого розвитку дітей після опанування початкового курсу української мови та їхній невеликий читацький досвід актуальним є виокремлення *мовленнєво-діяльнісної лінії*. Вона забезпечує подальше удосконалення вмінь слухати й розуміти літературні твори, розвиток читацьких умінь і навичок: читати вголос і мовчки, швидко орієнтуватися в тексті, аналізувати мову твору, визначати художні засоби увиразнення змісту, а також збагачення й активізацію словникового запасу учнів у процесі спілкування, обговорення змісту твору, удосконалення вмінь встановлювати причиново-наслідкові зв'язки, знаходити в тексті описи, характеристики героїв тощо; націлює на посилення уваги до комунікативної спрямованості уроків української літератури, що забезпечує комплексну роботу з опанування ідейно-естетичної цінності творів та удосконалення мовленнєвих умінь і навичок учнів.

Для забезпечення розуміння прослуханого / прочитаного тексту має проводитися постійна й систематична робота над семантизацією окремих слів і виразів з наступною активізацією їх у мовленні у зв'язку з прочитаним художнім твором. Увага до слова, його значення, вимови, доречного вживання у мовленні має стати постійною турботою вчителя. Лише такий підхід, з одного боку, сприятиме збагаченню словникового запасу, з іншого — забезпечуватиме розуміння прочитаного.

Водночас, мовленнєво-діялісна лінія спрямована на використання інтерактивних методів роботи на уроці. Колективна творча діяльність (робота в парах і групах): розігрування уявних ситуацій зустрічі з автором, журналістом, бесіда з письменником про героїв твору, створення медіатекстів (інтерв'ю), уявна екранізація твору, драматизація, інсценізація, написання автору листа або повідомлення в чаті, системі скайп, створення медіатекстів (реклама книги, твору; радіо-, теле-, Інтернет-текстів) тощо має потенціал для розвитку комунікативних умінь, літературно-творчих здібностей п'ятикласників, формує уміння працювати в команді, взаємодіяти з іншими задля вирішення певних завдань.

В основу добору текстів для читання та усвідомлення змісту їх покладено такі критерії:

- урахування художньої цінності літературних творів, актуальності їх ідейно-го спрямування та виховного потенціалу;
- доступність мовного оформлення та можливість сприйняття учнями;
- орієнтація на вікові читацькі інтереси п'ятикласників;
- опора на мовленнєвий та читацький досвід учнів, здобутий на уроках рідної та зарубіжної літератури;

- канонічність «золотого» фонду класичної української літератури, перевіреного багатьма поколіннями;
- культурологічність, що забезпечує розширення світогляду учнів, визначення місця літератури серед інших видів мистецтва;
- полікультурність, що спрямовує на формування загальної культури учнів;
- усвідомлення самотності української літератури в зіставленні з іншими літературами світу.

У визначенні кола читання, зокрема в 5 класі, ураховано той факт, що учні шкіл з навчанням мовами національних меншин недостатньо знають український фольклор, який становить цінний пласт української культури, є джерелом української літератури, надбанням поколінь українського народу. Крім того, необхідно врахувати й те, що у п'ятикласників ще недостатньо сформований словниковий запас, уміння спілкуватися українською мовою, а фольклорні твори мають величезний потенціал для збагачення його, оскільки є доступними для розуміння, цікавими, легко запам'ятовуються, виконуються, розігруються тощо.

Саме з цих причин для читання у 5 класі рекомендовано малі й великі форми фольклорних творів. Опрацювання їх дає можливість учням поринути у світ української народної культури, викликає мотивацію до читання, збагачує словниковий запас, сприяє розвитку комунікативного мовлення, виховує гуманістичні почуття. Водночас проведення вчителем паралелей з фольклорними творами рідного народу формує уявлення в учнів про близькість світовідчуття кожного народу.

Окрім того, до кола читання п'ятикласників уведено пригодницькі та фантастичні твори, які за своєю тематикою є близькими до інтересів та пізнавальних можливостей учнів цієї вікової категорії. Додано твори сучасних письменників, переможців літературних конкурсів, у яких відображено реалії сьогодення.

Упровадження програми з літературного читання у 5 класі закладів загальної середньої освіти з викладанням мовами національних меншин передбачає використання інтерактивно-ігрових форм і методів навчання, які дають змогу учням активно долучатися до мистецтва слова, сприймати літературні твори через взяті на себе ролі автора, читача, виконавця, глядача, слухача. Це забезпечує школярам накопичення живого досвіду безпосередніх читацьких переживань та уявлень. Інтерактивно-ігровий підхід орієнтує учнів на власну літературно-творчу діяльність: побудова висловлень про враження від прочитаного твору, висловлення власної думки та обґрунтування її фактами, наведеними в тексті; складання анотації, відгуку на літературний твір або книгу, створення есе, складання власних казок, оповідань, віршів, загадок тощо. Такий підхід дає змогу учням творчо інтерпретувати одержану в процесі читання інформацію, засвоювати не лише фактичний зміст прочитаного, а й підтекст твору, його морально-ціннісну основу.

Отже, у процесі опанування предмета «Літературне читання» у 5 класі закладів освіти з навчанням мовами національних меншин має бути враховано:

- недостатність сформованості навички читання українською мовою, її технічної та смислової сторін;
- рівень володіння українською мовою, словниковий запас учнів, який усе ще залишається недостатнім;
- психолого-педагогічні особливості сприйняття учнями творів мовою, яка для них є не рідною, а мовою вивчення;
- взаємозв'язок між системою теоретико-літературних понять, які вивчаються на уроках рідної, зарубіжної та української літератур, і необхідність актуалізації їх;
- єдність аналізу художнього тексту, його мовної та літературної складових;
- націленість на формування не лише учня-читача, а й активної мовної особистості з достатніми можливостями комунікації державною мовою.

Програмою передбачено проведення уроків позакласного читання і розвитку мовлення.

Позакласне читання — читання самостійне, мета якого допомогти дитині усвідомити цінність читання для успішної самореалізації в майбутньому, зрозуміти свої читацькі смаки, інтереси, виховати активного читача, який має постійну потребу в читанні для задоволення естетичних потреб і отримання необхідної інформації. Уроки позакласного читання є продовженням і доповненням уроків літературного читання в класі, допомагають набутти практичних умінь здійснювати пошук потрібної книжки у відкритому книжковому фондї, працювати з різними видами довідкових, навчальних і медіатекстів, здобувати інформацію за допомогою Інтернет-ресурсів.

Уроки розвитку мовлення мають на меті збагачення й активізацію словника учнів, розвиток умінь формулювати й висловлювати думки, ставити запитання й відповідати на них, створювати власні тексти — розповіді, роздуми, описи, есе, казки тощо.

Структура програми є відкритою для вибору як певних текстів для читання, так і тлумачення їх, інтерпретації в підручниках. Учитель може добирати інші твори та замінювати їх на свій розсуд. Програмою не регламентовано послідовність і ступінь вивчення творів (детальне чи оглядове). Кількість годин на вивчення розділів, наведена в програмі, є орієнтовною. Тому вчитель, урахувавши підготовку свого класу до сприйняття й розуміння літературних текстів та виходячи з конкретних умов навчання, має право самостійно змінювати кількість годин, збільшуючи чи зменшуючи їх у межах визначеного в навчальному плані часу або додаючи години з варіативного змісту.

У визначенні цілей під час вивчення того чи іншого твору (розділу) орієнтиром для вчителя мають бути **очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів** (ліва колонка таблиці).

Програму підготовлено за наукового консультування доктора педагогічних наук, професора О. Н. Хорошковської в рамках науково-дослідної роботи «Дидактико-методичне забезпечення навчання української мови й літературного читання у 5 класі шкіл із національними мовами викладання».

Усього — 70 годин. На тиждень — 2 години. Текстуальне вивчення творів — 56 годин. Розвиток мовлення — 4 години. Позакласне читання — 4 години. Література рідного краю — 4 години. Повторення та узагальнення — 2 години. Резервний час — 2 години

К-ть годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
1	Учень / учениця: знає і називає найважливіші інформаційні ресурси; знаходить у них потрібну інформацію, розуміє та інтерпретує її; розуміє роль книжки в житті людини, усвідомлює її пізнавальне, виховне та естетичне значення; розрізняє різні види мистецтва, розуміє особливість літератури як мистецтва слова; володіє поняттями «образне слово», «фольклор», «художній твір»; усвідомлює роль образного слова в художньому творі.	Вступ Роль книжки в житті людини, її пізнавальне, виховне й естетичне значення. Художня література та інші види мистецтва. Образне слово в художньому творі. Теорія літератури: мистецтво, художній образ, образне слово.
17		I. Народна мудрість. Світ фантазії Виховне й естетичне значення фольклорних творів. Теорія літератури: фольклор.
	Учень / учениця: розуміє особливості малих і великих фольклорних жанрів, розрізняє їх; усвідомлює виховну роль.	Малі фольклорні жанри
	Учень / учениця: правильно й чітко промовляє скоромовки; знає напам'ять кілька з них.	Скоромовки. Призначення скоромовок. Тренування артикуляційного апарату учнів, удосконалення їхньої дикції, розвиток зорової та слухової пам'яті. Теорія літератури: скоромовка.
	Учень / учениця: виразно читає небилиці та безкінечники; розуміє образність мови небилиць; пояснює особливості віршів-безкінечників.	Небилиці. Реальність і вигадка в них. Безкінечники (надокучливі казки). Особливість віршів-безкінечників. Теорія літератури: небилиця, безкінечник.

К-ть годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
	<p>Учень / учениця: розуміє образність загадок, відгадує їх; пояснює логіку відгадування; визначає особливості будови загадки; розуміє роль метафори та порівняння в ній; порівнює загадки різних народів світу; знає напам'ять кілька загадок; самостійно складає загадки.</p>	<p>Загадки. Зміст і форма загадок. Види загадок (про людей, їхнє життя, про природу та її явища, про рослини, тварин). Художні засоби в загадках (метафора, порівняння). Теорія літератури: загадка, метафора, порівняння.</p>
	<p>Учень / учениця: називає види прислів'їв і приказок; відрізняє прислів'я від приказки та пояснює їх зміст, проєктуючи на ситуації сучасного життя; порівнює прислів'я та приказки різних народів світу; знає напам'ять по кілька прислів'їв і приказок; використовує прислів'я та приказки у власному мовленні.</p>	<p>Прислів'я і приказки. Тематика та повчальний зміст прислів'їв і приказок. Теорія літератури: прислів'я, приказки.</p>
		<p>Великі фольклорні жанри</p>
	<p>Учень / учениця: розповідає про виникнення міфів; читає, розуміє та переказує їх; розрізняє реальне й фантастичне у міфах; пояснює світосприйняття давніх українців, відображене в міфах; виявляє шанобливе ставлення до світоглядних уявлень древніх українців; порівнює українські міфи з міфами свого народу.</p>	<p>Міфи «Про створення світу та людей», «Перун та Велес», «Сварог, Дажбог та Стрибог», «Дана і Лада» (за О. Бондарук) Уявлення древніх українців про створення світу, богів Перуна, Велеса, Сварога, Дажбога, Стрибога, Ладу. Паралелі з міфами свого народу. Теорія літератури: міф.</p>
	<p>Учень / учениця: розповідає про виникнення українських народних легенд і переказів; читає, розуміє і переказує їх; порівнює з легендами й переказами свого народу; створює власні легенди на основі прочитаного.</p>	<p>Народні легенди і перекази «Як виникли Карпати», «Легенда про матерів», «Як мати стала зозулею», «Легенда про гору Говерлу та річку Прут», «Дівоча гора», «Чому в морі вода солона», «Святий Андрій на Київських горах» (5 творів на вибір) Паралелі з легендами та переказами свого народу. Теорія літератури: легенда, переказ.</p>

	<p>Учень / учениця: розуміє та пояснює жанрові особливості казки; знає і переказує зміст вивчених казок; розрізняє казки про тварин, соціально-побутові та чарівні (героїко-фантастичні); визначає зачин, кінцівку; характеризує героїв казок; висловлює свою думку щодо поведінки персонажів; робить висновки про добро і зло в казках; зіставляє прочитані казки з казками свого народу; визначає спільне та відмінне між казкою та іншими жанрами усної народної творчості; розігрує казку за ролями; бере участь у складанні казок.</p>	<p>Казки «Мудра дівчина», «Назвамний батько», «Язиката Хвеська», «Про липку і зажерливу бабу», «Про вірного товариша», «Про бідного парубка і царівну», «Казка про золоті яблука» (5 творів на вибір) Відображення в казках уявлень про добро і зло, фантастичне й реальне, прекрасне і потворне, смішне й страшне. Особливості побудови казок. Варіативність народних казок, їх тематика та різновиди: про тварин, соціально-побутові, чарівні (героїко-фантастичні). Теорія літератури: казка, народна казка, герой (персонаж) твору, мова автора і персонажів.</p>
15		<p>II. Відлуння народної творчості в літературі</p>
	<p>Учень / учениця: розрізняє літературну й народну казки; пояснює особливості літературної казки; проводить аналогію вияву добра і зла у казці і в сучасному житті; оцінює вчинки героїв.</p>	<p>Літературні казким Особливості літературної казки. Її відмінність від народної.</p>
	<p>Учень / учениця: коротко розповідає про письменника; знає, стисло переказує зміст казки; відрізняє головних героїв від другорядних; знаходить опис зовнішності персонажа, аналізує його; оцінює вчинки і поведінку дійових осіб, прогнозує їх можливі наслідки; визначає головну думку казки; осмислює актуальність проблем, порушених у творі; дискутує щодо негативних і позитивних рис характеру Лиса; толерантно відстоює власну позицію під час дискусії; розігрує казку за ролями.</p>	<p>Іван Франко. «Фарбований Лис» Коротка розповідь про письменника. І. Франко — казкар (зб. «Коли ще звірі говорили»); Зміст казки, головні та другорядні персонажі. Неоднозначність образу Лиса: поєднання негативних і позитивних рис характеру. Проекція проблем твору та окремих ситуацій на сучасне життя. Теорія літератури: літературна казка, герой твору, головні та другорядні герої.</p>

К-ть годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
	<p>Учень / учениця: визначає сюжет казки, смислові частини, встановлює між ними зв'язки; характеризує героїв, оцінює їхні вчинки на основі загальнолюдських морально-етичних норм і цінностей; усвідомлює основну думку казки; читає в особах, передаючи почуття героїв різної модальності; визначає особливість літературної казки, порівнює її з народною; створює міні-висловлювання щодо прочитаного.</p>	<p>Оксана Іваненко. «Три бажання» Стилі відомості про письменницю. Морально-етичні питання, підняті автором у творі. Взаємини в дитячому колективі. Проблеми дружби, успіху, щастя, сенсу життя. Зображення повсякденного реального життя традиційними засобами казки. Поетичність мови твору, яскраві образи, влучні вислови, приказки, порівняння. Теорія літератури: тема художнього твору.</p>
	<p>Учень / учениця: читає й розуміє зміст казки; визначає героїв, проводить паралелі з героями казок інших народів; бере участь в обговоренні теми, висловленої у казці; визначає основні риси характеру дійових осіб твору; висловлює власне ставлення до сварливості, жадібності, нетерплячості; проводить аналогії з сучасним життям; розуміє особливості віршованої казки (ритм, риму, поділ на строфи).</p>	<p>Борис Грінченко. «Три бажання» Особливості віршованої казки. Виявлені сварливості, жадібності та нетерплячості. Теорія літератури: прозова й віршована мова (рима, ритм, строфа).</p>
	<p>Учень / учениця: оцінює вчинки героїв; зіставляє описані події з реальним життям; добирає заголовки до частин казки; складає план; переказує за ним; висловлює власне ставлення до прочитаного.</p>	<p>Марія Чумарна. «Як звірі державу будували» (за М. Чумарною «Лисиця-мандрівниця») Зміст казки, її пізнавальне значення. Роль казки у формуванні економічної грамотності. Гумористичне і сатиричне зображення персонажів. Теорія літератури: гумор, сатира.</p>
	<p>Учень / учениця: читає і розуміє літературні легенди і перекази про минуле України, боротьбу за щастя народу, героїзм українців; порівнює легенду з казкою та міфом, визначає спільне та відмінне в них.</p>	<p>Літературні легенди і перекази Твори про історичне минуле України, боротьбу за щастя народу, героїзм українців.</p>

	<p>Учень / учениця: пригадує важливі історичні події часів Київської Русі, народні перекази про них; переказує зміст твору; визначає його тему; ділить твір на логічно завершені частини, дає їм заголовки; визначає кульмінацію; усвідомлює ідею твору; порівнює образи Михайлика і його брата Лихослава; розмірковує про добро і зло; усвідомлює такі цінності, як патріотизм, вірність, почуття обов'язку.</p>	<p>Антін Лотоцький. «Михайло-семіліток» Давньоруський період нашої держави (боротьба киян проти загарбників-печенігів) у літературній інтерпретації. Почуття обов'язку і любові перед Батьківщиною. Роздуми про добро і зло. Теорія літератури: оповідання, сюжет твору, портрет.</p>
	<p>Учень / учениця: розуміє і переказує зміст твору; усвідомлює його ідею — патріотизм, любов до рідної землі, волелюбність Марусі Богуславки; дискутує щодо вчинку героїні; толерантно відстоює власну позицію в дискусії; зіставляє специфіку розкриття теми в літературі, музиці, образотворчому та кіномистецтві.</p>	<p>Роман Завадович. «Маруся Богуславка» Історична основа твору. Проблема вибору Марусі Богуславки між любов'ю до рідної землі та становищем дружини турецького паші.</p>
	<p>Учень / учениця: виразно читає і розуміє поезії; визначає засоби поетичної мови у віршах; розповідає про давньоруських князів; висловлює власні міркування про зміст заповіту Ярослава Мудрого і його актуальність; розуміє зв'язок історичного минулого із сучасністю; дискутує про важливість вивчення історії держави; читає виразно в особах драму-казку; виокремлює в ній найнапруженіші епізоди; розуміє та пояснює особливості побудови драматичного твору.</p>	<p>Олександр Олесь. «Початки Києва», «Красне Сонце», «Ярослав Мудрий» (із книги «Княжа Україна»), «Микита Кожум'яка» Поезії з книги «Княжа Україна», їх зв'язок із народними легендами та переказами. Поетична оповідь про історичне минуле українського народу, князів Русі-України, їхню мудрість, хоробрість, благородство, любов до рідної землі. Драматичний твір на основі народної казки. Теорія літератури: драматичний твір, гіпербола.</p>
12	<p>Учень / учениця: називає основні ознаки вірша (рима, ритм, відсутність розгорнутого сюжету, змалювання людських почуттів, поділ на строфи).</p>	<p>Поезія — це завжди неповторність... Змалювання в ліричних творах людських почуттів, переживань, роздумів. Ліричний герой у віршах. Ритмічна емоційно-образна мова поезії. Лаконічність думок у вірші, відсутність розгорнутого сюжету. Теорія літератури: ліричний твір, ліричний герой.</p>

К-ть годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
	<p>Учень / учениця: розповідає про дитинство поета; визначає і відтворює настрої, загальну тональність ліричного твору під час читання; ділиться відчуттями, які викликало художнє слово; визначає художні засоби виразності у віршах (епітети, порівняння, метафори), пояснює їх роль; використовує образні слова і вирази під час побудови власних текстів; виразно читає поезію напам'ять; порівнює оригінальний художній твір з його іншомовним перекладом.</p>	<p>Тарас Шевченко. «Світає», «Садок вишневий коло хати...», «За сонцем хмаронька пливе...» Коротка розповідь про дитинство поета. Створення художніх образів у ліричних творах. Картини рідної природи і життя селянської родини. Виховання любові до рідної землі. Порівняння картин природи, створених різними видами мистецтв. Спостереження за настроєм, переданим композитором Я. Степовим у музиці до вірша «Садок вишневий коло хати». Теорія літератури: ліричний твір, ліричний герой, рима, ритм, епітет, порівняння, метафора, персоніфікація.</p>
	<p>Учень / учениця: знає й розповідає про особливості творчості письменника; виразно читає і відгадує загадки, розуміє жанрову специфіку байки, усвідомлює алегоричність її змісту; визначає й усвідомлює мораль байки; коментує її прихований зміст; співвідносить повчальний зміст байки з реальними життєвими ситуаціями; усвідомлює морально-етичні цінності творів Л. Глібова; знаходить у тексті засоби художньої виразності і пояснює їх роль у створенні художнього образу; бере участь у складанні загадок, байок, інсценізації тощо.</p>	<p>Леонід Глібов. «Химерний, маленький...», «Що за птиця?», «Хто розмовляє?», «Хто сестра і брат?», «Хто вона?» (на вибір), «Чиж та Голуб», «Зозуля і Півень» (на вибір), «Журба» Відомий український поет і байкар. Фольклорна основа віршованих загадок Л. Глібова. Дослідження особливостей байки. Алегорія. Мораль. Читання за ролями, інсценізація байки. Особливості поетичної мови поезій Л. Глібова. Теорія літератури: художні засоби (метафора, алегорія), акровірш, байка, мораль, уособлення.</p>
	<p>Учень / учениця: визначає основну думку вірша; знаходить у вірші засоби увиразнення; уміє виразно читати поезію; передає почуття, закладені автором у творі; усвідомлює обов'язки перед родиною, Батьківщиною, народом; дискутує щодо них; створює картини (словесно, за допомогою фарб чи олівців) за змістом твору.</p>	<p>Василь Симоненко. «Лебеді материнства» Яскраві факти з життя поета. «Лебеді материнства» — настанова матері маленькому синові. Краса, сила почуттів, глибина думки поезії. Українські символічні образи — мати, син, верба, тополя, біла хата. Спостереження за настроєм, переданим митцями різними засобами: художнім словом і музикою.</p>

	<p>Учень / учениця: уявляє поетичну картину природи, створену автором; розуміє мелодику віршів, зіставляє поетику вірша з назвою; виразно читає напам'ять вірші, відтворює їх пісенність, ліризм.</p>	<p>Павло Тичина. «Гаї шумлять», «Не бував ти у наших краях!», «Бла-кить мою душу обвіяла...» Коротка розповідь про поета. Поетичні картини рідної природи. Авторське сприйняття її краси. Мелодика віршів, засоби звукопису в них. Розуміння назви твору. Теорія літератури: ліричний герой.</p>
	<p>Учень / учениця: визначає настрій твору та голо-сом передає його під час читання; простежує взаємозв'язок людини з природою; порівнює картини осе-ні, створені різними митцями (у поезії, музиці, живопису); визначає тему й основну думку поезії; з'ясовує її актуальність у сучасному житті; створює висловлювання (опис картин природи, есе тощо) на основі вражень від прочитаного.</p>	<p>Дмитро Павличко. «Осінь», «Де найкраще місце на землі», «Звернення» Возвеличення краси рідної землі у віршах Д. Павличка. Любов поета до рідного краю, заклик до збереження його природних багатств, ідея добра, гуманізму, щирості. Актуальність думок, висловлених письменником у поетичних творах.</p>
	<p>Учень / учениця: виразно читає вірші; визначає їх основну думку; розрізняє гумор і сатиру; дискутує щодо морально-етичних проблем, порушених автором у віршах.</p>	<p>Анатолій Костецький. «Справжні подруги», «Життя на зірках» Морально-етичні проблеми, підняті автором у віршах-жартах. Почуття гумору, доброзичливість, культура поведінки, інтерес до читання творів письменника. Теорія літератури: гумор, сатира.</p>
	<p>Учень / учениця: уявляє образні картини, створені автором, під час слухання та читання поезії; відтворює настрій, переданий автором, під час власного читання; визначає і усвідомлює основну думку віршів; простежує взаємозв'язок людини з природою, порівнює поезії спільної тематики різних авторів.</p>	<p>Ліна Костенко. «Усе моє, все зветься Україна», «Здивовані квіти», «Вже брами літа замикає осінь», «Вечірнє сонце, дякую за день», «Красива осінь вишиває клени», «Шипшина важко віддає плоди» (4 твори на вибір) Ніжність, мелодійність віршів Ліни Костенко. Одухотвореність природи в пейзажній ліриці. Патріотизм, любов до рідної землі, роздуми про високі людські цінності. Теорія літератури: ліричний герой, уособлення, епітет, метафора.</p>

К-ть годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
11		Оповідання, повісті
	<p>Учень / учениця: читає і усвідомлює зміст творів; визначає причиново-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, дійовими особами; формулює основну думку прочитаного; оцінює вчинки героїв твору на основі загальноприйнятих морально-етичних норм і цінностей; дискутує щодо подій, зображених у творі; проводить паралелі з реальним життям.</p>	<p>Всеволод Нестайко. «Імпічмент» Гумористичне зображення шкільного життя шестикласників. Актуальність теми твору В. Нестайка. Правдивість його образів і ситуацій. Смішне і комічне у творі. Теорія літератури: оповідання, повість, гумор.</p>
	<p>Учень / учениця: переказує оповідання; визначає його тему та жанрові особливості; коментує фрагмент, що найбільше вражає; характеризує героя; дає власну оцінку зображуваному; міркує над важливістю відповідального ставлення людини до своїх домашніх улюбленців; фантазує, створює власні історії на тему: «Якби звірі уміли говорити» тощо.</p>	<p>Юлія Лисенко. «Кешка» Проблема людини і природи в оповіданні. Ставлення до домашніх улюбленців, відповідальність за них. Образ хлопчика, його переживання, гуманне поводження у навколишньому світі. Теорія літератури: сюжет.</p>
	<p>Учень / учениця: розрізняє реальне і фантастичне у творі; передає власні враження від прочитаного з використанням відповідної оцінної лексики; визначає жанр твору, порівнює з казкою, пригодницьким оповіданням, фантастикою; знаходить у тексті інформацію, що є корисною порадою автора для використання у повсякденному житті, інтерпретує її; усвідомлює основну думку твору.</p>	<p>Сергій Гридін. «Кігтик Ковбаско» Цікава історія перетворень героїв у творі. Повчальний зміст фрагментів твору. Гумор у творі. Колоритність у зображенні персонажів.</p>

	<p>Учень / учениця: висловлює припущення щодо змісту твору за його заголовком; визначає сюжет твору: зачин, кульмінацію, розв'язку; визначає ставлення автора до зображених подій і героїв, аргументує свою думку словами тексту; дає оцінку й висловлює власне ставлення до вчинків персонажів; робить висновок про порядність і підступність, чесність, правдивість і обман; визначає тему й усвідомлює ідею фантастичної повісті; міркує над цінностями людського життя.</p>	<p>Зірка Мензатюк. «Планета Диваків» Зображення реалій сучасного шкільного життя підлітків у творі. Поєднання реального і фантастичного. Міркування автора про одвічні цінності людського буття: добро, щирість, правдивість, працьовитість, успіх, дружбу, розуміння одне одного. Теорія літератури: сюжет, портрет, пейзаж.</p>
4	<p>Учень / учениця: знає про письменників-земляків, їхні твори; розуміє зміст цих творів; виразно читає, висловлює власну думку про них.</p>	<p>V. Українська література рідного краю Ознайомлення з доступними для сприймання й цікавими для п'ятикласників творами українських письменників-земляків.</p>
2	<p>Учень / учениця: пригадує письменників і твори, що вивчалися упродовж року; міркує про прочитані твори; аналізує ситуації та вчинки персонажів; зіставляє і робить висновки щодо інтерпретації літературних сюжетів в інших видах мистецтва; послугується мережею Інтернет та іншими джерелами для здобуття додаткової інформації; критично оцінює інформацію, здобуту з медіаджерел; аргументує свою позицію.</p>	<p>Повторення і узагальнення вивченого Бесіда про твори, що вивчалися упродовж року й викликали найбільше роздумів, суперечок, зацікавлення.</p>

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дозволимо собі висловити припущення, що запропонований пропедевтичний курс «Літературне читання» у 5 класі закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин дасть змогу уникнути психо-емоційних перевантажень учнів та підготувати їх до опанування української літератури в наступних класах. Перспективні напрями подальших досліджень вбачаємо у створенні підручників літературного читання для учнів 5 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин та методичного супроводу до них.

Використані джерела

1. Programme for International Student Assessment [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.oecd.org/pisa/>

2. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-p>
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-p>
4. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення; викладання, оцінювання [Електронний ресурс] / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва — К.: Ленвіт, 2003. — 273 с. — Режим доступу: <http://oblosvita.com/navigaciya/skrynka/inozemna/2372-zagalnoyevropejski-rekomendaciyi-movnoyi-osviti-vivchennya-vikladannya-ocinyuvannya.html>
6. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Концепція літературної освіти [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/13508/
8. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

References

1. Programme for International Student Assessment [Elektronny`j resurs] — Rezhym`m dostupu: <http://www.oecd.org/pisa/>
2. Derzhavna nacional`na programa «Osvita» (Ukrayina XXI stolittya) [Elektronny`j resurs] — Rezhym`m dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-p>
3. Derzhavny`j standart bazovoyi i povnoyi zagal`noyi serechn`oyi osvity` [Elektronny`j resurs] — Rezhym`m dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-p>
4. Derzhavny`j standart pochatkovoyi osvity` [Elektronny`j resurs] — Rezhym`m dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
5. Zagal`noyevropejs`ki rekomendaciyi z movnoyi osvity`: vy`vchennya; vy`kladannya, ocinyuvannya [Elektronny`j resurs] / Naukovy`j redaktor ukrayins`kogo vy`dannya doktor ped. nauk, prof. S. Yu. Nikolayeva — K.: Lenvit, 2003. — 273 s. — Rezhym`m dostupu: <http://oblosvita.com/navigaciya/skrynka/inozemna/2372-zagalnoyevropejski-rekomendaciyi-movnoyi-osviti-vivchennya-vikladannya-ocinyuvannya.html>
6. Zakon Ukrayiny` «Pro osvitu» [Elektronny`j resurs] — Rezhym`m dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Koncepciya literaturnoyi osvity` [Elektronny`j resurs] — Rezhym`m dostupu: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/13508/
8. Koncepciya realizaciyi derzhavnoyi polity`ky` u sferi reformuvannya zagal`noyi serechn`oyi osvity` «Nova ukrayins`ka shkola» na period do 2029 roku. — Rezhym`m dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
9. Nacional`na strategiya rozvy`tku osvity` v Ukrayini na period do 2021 roku [Elektronny`j resurs] — Rezhym`m dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

Кохно Т.,

научный сотрудник отдела обучения языкам
национальных меньшинств и зарубежной литературы
Института педагогики НАПН Украины

Кудыкина Н.,

доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник
отдела обучения языкам национальных меньшинств
и зарубежной литературы Института педагогики НАПН Украины

Петрук О.,

кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник,
ведущий научный сотрудник отдела обучения
языкам национальных меньшинств и зарубежной
литературы Института педагогики НАПН Украины

Хорошковская Т.,

научный сотрудник отдела обучения языкам
национальных меньшинств и зарубежной литературы
Института педагогики НАПН Украины

Яновицкая Н.,

кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник,
ведущий научный сотрудник отдела обучения языкам
национальных меньшинств и зарубежной литературы
Института педагогики НАПН Украины

СОДЕРЖАНИЕ ОБУЧЕНИЯ ЛИТЕРАТУРНОМУ ЧТЕНИЮ В 5 КЛАССЕ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ С ПРЕПОДАВАНИЕМ ЯЗЫКАМИ НАЦИОНАЛЬНЫХ МЕНЬШИНСТВ (проект образовательной программы)

В статье обоснована необходимость внедрения в 5 классе учебных заведений с обучением языками национальных меньшинств преподавательского курса «Литературное чтение».

Освещены цели и задачи курса, его структура, подходы к отбору содержания и собственно содержание обучения, очерчены ожидаемые результаты учебно-познавательной деятельности учащихся.

Цель публикации — привлечь к обсуждению содержания курса «Литературное чтение» ученых, методистов и учителей украинской литературы учебных заведений с преподаванием языками национальных меньшинств.

Ключевые слова: литературное чтение; читательская компетентность; содержательные линии; содержание обучения.

Kočno T.,

Scientific Research Officer at the Russian Language and Languages of Other Ethnic Minorities Teaching Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine

Kudykina N.,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Research Officer at the Russian Language and Languages of Other Ethnic Minorities Teaching Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine

Petruk O.,

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Senior Researcher, Leading Research Officer at the Russian Language and Languages of Other Ethnic Minorities Teaching Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine

Khoroshkovska T.,

Scientific Research Officer at the Russian Language and Languages of Other Ethnic Minorities Teaching Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine

Yanovytska N.,

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Senior Researcher, Leading Research Officer at the Russian Language and Languages of Other Ethnic Minorities Teaching Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine

LITERARY READING SUBJECT CONTENT OF EDUCATION IN THE 5TH GRADE FOR SCHOOL WITH MINORITIES LANGUAGES IN TEACHING (project of the educational programme)

The article substantiates the expediency of introduction of propaedeutic course “Literary Reading” in the 5th grade of institutions of general secondary education with national minorities’ languages of teaching. The need of the implementation of this course is due to the social demand, lack of the formation of reading skills and limited volume of vocabulary of primary school graduates. Taking into account the needs and opportunities of pupils of general secondary education institutions with national minorities’ languages of teaching led to rethinking of the content of teaching Ukrainian literature in the 5th grade. The authors of the article recommend to determine the 5th grade as propaedeutic in the educational institutions of the type mentioned, to adapt the subject to the possibilities of children and to name it “Literary Reading”. This will ensure continuity with the primary school, as well as preparation of the child as a reader that is able to complete mastering of the content of the subject “Ukrainian Literature” at school.

The main purpose of the course “Literary Reading” in the 5th grade is the development of readership competence, which is formed in the lessons of native and foreign literature; educating a creative reader with independent critical thinking and aesthetic tastes; improvement and development of the skills of reading in Ukrainian language; formation of literary and cultural competencies; formation of the humanistic worldview, general culture of personality.

In the process of creating the course, the authors have taken into account: the level of proficiency in Ukrainian language and the vocabulary of pupils; lack of the formation of the skills of reading in Ukrainian language; psychological and pedagogical peculiarities of pupils; perception of texts in foreign language; relationships within the system of literary concepts, which are studied at the lessons of native, foreign and Ukrainian literatures; the unity of the analysis of a fiction text, its linguistic and literary components; the focus on the formation of pupil as both a reader and an active linguistic person with good communicative capabilities.

The article covers the goals of the course, its structure and the actual content of learning; the expected results of educational and cognitive activity of pupils are outlined.

The aim of the publication is to promote the discussion of the content of the course “Literary Reading” by scholars, methodologists and teachers of Ukrainian literature of institutions of general secondary education with national minorities’ languages of teaching.

Keywords: literary reading; readership competence; content lines; content of learning.